

HVA SKJEDDE?

Alt dette skjedde for lenge siden. Svært lenge siden. Og nå, mer enn 60 år senere, er det mulig å se tilbake på det vi gjorde, den måten vi oppførte oss på og den måten vi reagerte på de forskjellige hendelser på og trekke konklusjoner med hensyn til hva vi gjorde senere i livet? Eller sagt på en annen måte: kan oppførselen i tenårene være en pekepinn på vedkommendes karriere og livsløp senere hen?

Svaret er en politiker verdig: "Ja - og nei".

La oss se hva som faktisk skjedde med guttene:

KJELL er den sterkeste indikatoren for et rungende "JA". Han ble en meget god og vellykket lærer og overlærer, en fremragende administrator og leder innen en rekke forskjellige organisasjoner - mange frivillige og veldedige. Han hadde en helt spesiell evne til å kommunisere med de unge på og forstå - og løse - deres problemer. Han tapte aldri fatningen, han snakket rolig og beroligende til selv de mest forstyrrende elementer på skolen til de grader at de fleste av dem ble hans største "fans" og forsvarere. Da han gikk av som overlærer, var det ikke bare elevene som da gikk på skolen som arrangerte en festtilstelning han aldri vil glemme; også elever fra mange, mange år tilbake kom tilbake og deltok i den fortjente hyllesten. Han var en ytterst populær, avholdt og respektert overlærer på alle måter.

Bildet var det samme i de mange organisasjoner han var medlem av eller arbeidet for. Det tok aldri lang tid før han ble valgt til formann, leder eller hva tittel de nå måtte ha. Ikke fordi dette var noe han tok sikte på eller ønsket - det var ganske enkelt det at alle ganske raskt ble klar over hans medfødte evner til å lede og administrere.

ODDAEN peker også mot et definitivt "Ja" i den betydning at når han gjorde noe, så gjorde han det skikkelig og med 100% innsats. Nøyaktig slik han slo ball. De fleste av oss snakket om å emigere til USA, hvor mulighetene syntes like store som endeløse, men det var også alt: vi snakket om det.

Men ikke Oddaen. Da han var i begynnelsen av 20-årene pakket han snippesken, og sammen med kjæresten fulgte han det gamle slagordet: "Go West, young man, go West" og forlot Norge for godt. De slo seg ned i evig solskinn i California, grådig misunt av oss som ble igjen hjemme i regn og vind, giftet seg og fikk barn, som nå er voksne. Han kan fremdeles svinge et balltre så det suser, men sprinthastigheten er ikke lenger det den en gang var, og om han kom tilbake til Bergen ville han trolig trenge en god slump mer enn 9 sekunder fra Fjellstads gatedør til nærmeste hjørne. Nærmere 20, kanskje --.

Men godt har han gjort det.

TYGGEN, skiløperen, var det noe som staket ut den løypen han kom til å følge? Kanskje ikke. Eller kanskje hans totale fryktløshet med hensyn til å stå rett ned de bratteste kleiver burde ha gjort en våken observatør klar over hans "indre kvaliteter": etter handelsskole begynte han å arbeide for et stort firma som hadde salgskontorer over hele verden - og avsluttet sin karriere som salgssjef

for hele greien. Det ble hevdet at han kunne sikre selskapet gode kontrakter hvor konkurrentene ikke engang våget å forsøke seg, så kanskje det var en klar "Ja"- indikator her også.

SIGGEN, den eneste blant oss som visste hva en "brønnbåt" var, peker også mot et "Ja": han gikk inn i Marinen hvor han begynte sin karriere til sjøs i en ubåt, men ble etterhvert forfremmet så høyt at han måtte gå i land og sitte på et kontor og administrere i stedet for å være skipssjef til sjøs. Ikke slik å forstå at hvis man vet hva en brønnbåt er, så er det tilstrekkelig til å bli en av toppene i den Kongelige Norske Marine - langt fra. Men et slags utgangspunkt bør man ha, og da kan vel *det* være like bra som noe annet.

Selv om en ubåt trolig ikke har noen brønn ---

JOMMEN, glade, fornøyde Jommen som tok livet lett og helt på langs, er mindre lett å plassere i en "Ja" eller "Nei" kategori. Han hadde flaks hva verneplikten angikk: etter unnagjort rekruttskole, som han forøvrig ikke satt særlig pris på - det var stort sett dette med å bli vekket og nærmest halt ut av køyen på et tidspunkt av døgnet han tidligere knapt nok ante eksisterte - trakk han det heldige strå og ble postet til en liten, avsidesliggende leir. Så liten og hinsides alt liv og all folkeskikk at det var sikkert bare på grunn av en kjempediger tabbe og forglemmelse uten like at den ikke var nedlagt for lengst. Der ble han satt til å passe sentralbordet/teleksmaskinen (trolig på grunn av hans totale og komplette uvitenhet og manglende erfaring med hensyn til sentralbord og teleksmaskiner). Dette utstyret holdt til i et lite rom i enden av en gammel brakke, full til taket av saker og ting som i offisielle lister utvilsomt var beskrevet som:"UTSTYR, MILITÆRT, OVERSKYTENDE, EN BLANDING AV", som få ante var der, og enda færre visste hva det var. Vinduene var dekket av solide trelemmer, spikret fast til karmene, døren var låst og ingen visste med sikkerhet hvem som hadde nøkkelen - om en slik fantes. Og til alt overmål, som om det ikke var nok at leiren lå så avsides til at den neppe var avmerket på noe kart, lå denne brakken - med rommet med sentralbordet og teleksmaskinen i den borte enden, enslig til i leirens fjerneste hjørne. Det ville vært forbundet med enorme vanskeligheter å komme lenger bort fra enhver form for sivilisasjon og militær disiplin.

Jommen betraktet stedet som et sant Paradis på jord. Som den absolutt minst inspiserte og minst kjente menige i hele det norske forsvar, arrangerte han sin egen arbeidstid og livsrytme etter behag. Personell stasjonert andre steder innen Kongeriket Norge, og som en sjelden gang av en eller annen mystisk grunn ønsket å etablere telefon/telekskontakt med leiren, betraktet den kanskje med høyst ufortjent ager og respekt idet de antok at den tjente et eller annet hemmelig NATO-formål fordi det alltid var så godt som umulig å komme frem. Eller kanskje de trodde den var blitt nedlagt for utallige år siden.

Hva de enn mente og tenkte: Jommen var med sikkerhet den eneste vernepliktige i Norges land som så frem til den dag han skulle dimittere som "E-dag" - hvor "E" for alle oss andre stod for "Endelig!", men som for Jommen stod for "Elendig!".

Da dagen kom og vi skrellet uniformen av oss så fort vi kunne, fant Jommen det vanskelig å finne seg til rette i hverdagens arbeidsliv. Det var langt tøffere enn han hadde tenkt seg, og det å finne en jobb som passet til hans spesielle ønsker, behov og temperament, var ikke så helt enkelt. Men etter en rekke

mindre heldige forsøk fant han sin hylle her i livet: han kjørte bulldozer for kommunen. Sant nok måtte han skyve og trekke i spaker og hendler, men da han kunne *sitte* og gjøre det, var det ikke verre enn at det gikk.

Men dessverre, da Jommen var i midten av 50-årene syntes Lykkens Gudinne utvilsomt at hun hadde gjort nok for ham: han døde av kreft - den første av oss som falt fra.

Og resten synes helt klart å komme i gruppen "Nei":

Hvis *KOIKENs* naturlige instinkter hadde vært en pålitelig veiviser, skulle han blitt en fremragende jeger (!) eller fisker. Med hans 6.sans som alltid førte ham rett på byttet. Men det siste noen visste med sikkerhet om ham, er at han var parkeringsvakt et eller annet sted i det østlige Norge.

Så kanskje svaret burde være ihvertfall et aldri så lite "ja" for ham også --?

Både *ATTAEN* og *BØNNIEN* forsvant langt ut i det fjerne etterhvert som årene gikk. Begge flyttet til andre deler av landet og giftet seg, slo seg ned og oppførte seg trolig slik gifte menn og fedre oppfører seg. Det er vel tvilsomt om deres spesielt sterke sider, henholdsvis syl og yo-yo, ga dem større fordeler fremfor konkurrentene i Livets Skole. Svaret må antas å være "nei".

LAFFEN, den utrettelige oppfinneren, faller så helt avgjort i "Nei"-gruppen: snøballkanonen betegnet både høyde-, vende- og sluttpunktet i hans karriere som oppfinner, og han så seg aldri tilbake. Heller ikke gjorde han noe som helst senere forsøk på å spille et musikalsk instrument, men overløt den slags til folk som Benny Goodman, Artie Shaw, Jimmy Noone og alle de andre, og nøyet seg med å lytte og nikke med hodet. I det daglige slit med å skaffe litt mer enn bare brød og vann til familien, havnet han omtrent så langt fra oppfinnelser og swingmusikk det er mulig: i en bank.

PER, minstemann vi aldri i livet ville ha akseptert som "en av oss" hadde det ikke vært for hans fabelaktige evner som fotballspiller, er det mest lydhøre "NEI" av oss alle. Alle solemerker og tegn tydet på at vi her hadde i vår midte et fotballtalent av de sjeldne - i dag, med kjempelønninger og kjendis-status uten like, ville han (og familien) kanskje ha satset mer på dette talentet. Men slik det var den gang ble det gymnas og juridikum - han ble advokat, ble gift, fikk tre barn og, etter det vi vet - har *aldri* siden engang *sett* en fotballkamp --.

Hvilket bare viser - ja, viser hva?